

“Сәламәтлек мөмкинлекләре чикләнгән балалар өчен Әлмәт интернат-мәктәбе”
дәүләт бюджет гомуми белем учреждениесе

Педагогик
киңәшмә утырышында каралды
“29” август 2022 ел. № 1
Интернат мәктәбе директоры
Л.Р.Мартынова
Боярык белән кертелде № 98-0
“31” август 2022 ел

2нче коррекция сыйныфы өчен
уку предметы буенча туган (ТАТАР) ӘДӘБИ УКУДАН
эш программасы (Галимова)
Атнага 1 сәгать, елга 34 сәгать

укытучысы Ахмерова А.И.

Килешенгән:

Директор урынбасары _____ И.Б.Шарифуллина

МБ утырышында каралды, беркетмә № 1 “ 26 ”август 2022 ел

МБ җитәкчесе _____ Л.Ю. Сайфутдинова

Әлмәт 2022 ел

Уку предметы буенча 2 нче сыйныфта укудан эш программасына аңлатмалы язу.

Эш программасы түбәндәге документларга нигезләнеп төзелде:

1. Россия Федерациясенең “Россия Федерациясендә белем бирү турында”гы Законы (21.12.2012, №273-ФЗ)
2. Россия Федерациясенең “Россия Федерациясе халык телләре турында”гы Законы (25.10.1991, №1807-1, ред.12.03.2014)
3. Сәламәтлек мөмкинлекләре чикләнгән укучылар өчен ФГОС нигезендә башлангыч гомуми белем бирү буенча җайлаштырылган төп гомуми белем бирү программасы.
4. Татарстан Республикасы Министрлар Кабинетының "Инвалид балаларны өйдә тәрбияләү һәм укуту тәртибе һәм инвалидларның белем алу мөмкинлеген тәмин итү буенча социаль ярдәм күрсәтүнең өстәмә чаралары турында" 16.06. 2008 ел, 401 нче карары.
5. Татарстан Республикасының “Мәгариф турында”гы Законы (22.07.2013, № 68-ЗРТ)
6. “Татарстан Республикасының халык телләре турында” Законы (8.07.1992, №1560-ХП; ред. 12.06.2014 №53-ЗРТ)
7. Авторлык программасы: Урта (тулы) гомуми белем бирү мәктәбендә рус телле балаларга татар телен коммуникатив технология нигезендә укуту программасы(1 — 11 нче сыйныфлар) /Төзүче-авторлар: Р.З. Хәйдәрова, Р.Л.Малафеева, Казан:2018
8. Әлмәт интернат мәктәбендә дисциплина, предмет, уку курсларының эш программалары раслануы, эшләү тәртибе, структура нигезләмәсе 1.09.21 № 79-О.
9. Татарстан Республикасы Әлмәт-интернат мәктәбенең 2022-2023нче уку елына программасы.
10. Татарстан Республикасы Әлмәт-интернат мәктәбенең 2022-2023 нче уку елына базислы уку-укуту планы.
- 11.Татарстан Республикасы Әлмәт-интернат мәктәбенең 2022-2023 нче уку елына эш программасы турында нигезләмә (локальный акт).

Рус телле балаларга укуны укутуның төп максаты: укучыларны татарча аралашырга өйрәтү, татар теленең орфоэпик, орфографик.лексик, грамматик нигезләрен системалы рәвештә үзләштерү, телдән һәм язма сөйләм осталыгы һәм күнекмәләрен камилләштерү, татар теленә хөрмәт тәрбияләү, бу телнең дәүләт теле буларак әһәмияте зур булуына төшендерү.

Бу максатка ирешү өчен, түбәндәге бурычларны хәл итү сорала:

- 1) татар сөйләмен тыңлап аңларга күнектерү;
- 2) татар этикеты тәгъбирләрен кертәп, бирелгән ситуация буенча диалогик сөйләм оештырырга өйрәтү;
- 3) программада күрсәтелгән лексик темалар буенча телдән яки язмага монологик сөйләм булдыруга ирешү;
- 4) карап чыгу, танышу, өйрәнү, эзләнү максаты белән уку төрләрен кулланып, төрле жанрдагы текстларны аңлап уку күнекмәләрен үстерү;
- 5) татар телендәге сөйләмне фонетик, лексик, грамматик яктан дөрес төзәргә күнектерү;
- 6) татар халкының фән, мәгариф, сәнгать, мәдәният өлкәсендәге казанышлары, күренекле шәхесләре белән таныштыруны давам итү;
- 7) халыкларның үзара аңлашып, тату яшәвенә омтылыш тәрбияләү.

Уку елы башында белергә тиешле белемнәр:

I. Сөйләшү.

Диалогик сөйләм.

1-сыйныфта дәрес вакытының 70-80% ын сөйләшергә өйрәтү ала. Сөйләм эшчәнлегенң бу төре буенча укучылар түбәндәге күнекмәләргә ия булырга тиеш:

- сайланган эчтәлек аша әңгәмәдәшенң белән контакт урнаштыра, сорау куя, җавап бирә, кире кага, раслый белү;
- дәреслектә бирелгән үрнәк диалогларны сәнгатьле итеп уку, сөйләү һәм охшаш диалоглар төзү, программада күрсәтелгән коммуникатив максатлар буенча әңгәмәдә катнаша алу.

Монологик сөйләм:

- жанлы һәм жансыз предметларны, рәсем, картина эчтәлеген сурәтләп сөйли белү;
- өйрәнелгән темалар буенча кечкенә информация бирә белү.

II. Ишетеп аңлау.

Аралашу өчен төп шартларның берсе - әңгәмәдәшләрнең бер-берсенә сөйләмен аңлавы. 1-сыйныфта ишетеп аңларга өйрәтүнең бурычлары түбәндәгеләр:

- нормаль темп белән әйтелгәннең ишетү аша мәгънәсен аңларга, аңлаган турында фикер йөртәргә, аралашуда куллана белергә өйрәтү;
- сүзләргә, сүзтәзмәләргә, жөмләләргә, грамматик формаларны бер-берсеннән ишетү аша аерырга өйрәтү;
- ишетү хәтеренең күләмен үстерү.

III. Уку.

Уку эшчәнлегенә буенча укучылар түбәндәге күнекмәләргә ия булырга тиешләр:

- татар әлифбасына гына хас хәрефләргә дәрес уку, авазларны дәрес әйтә белү;
- транскрипция билгеләрен укый һәм куллана белү күнекмәләрен формалаштыру;
- интерференция күренешеннән котылу өчен, рус теленнән кергән сүзләрдә һәм татар теленең үз сүзләрендә бер үк хәрефнең төрле авазлар белдерүен аңлап аера белү;
- сәнгатьле дәрес уку күнекмәләрен формалаштыру;
- уку техникасын үстерүгә ярдәм итә торган рифмовкалар, җырлар, рифмалаштырылган әкиятләр өйрәнү.

IV. Язу.

- 1-сыйныфта язуга өйрәтүнең төп максаты – татар әлифбасы хәрефләрен, программага кергән сүзләргә дәрес язуга өйрәнү;
- иптәшенә яки әниенә записка язуга, төрле бәйрәмнәр белән котлау, уенга чакыру язуга, үзәң турында кечкенә белешмә яза белү күнекмәләрен булдыру;
- дәрес күчереп язуга күнекмәләрен формалаштыру.

Уку елы азагында белергә тиешле белемнәр:

Грамматик минимум:

1. *Нәрсә? кайда? кая? кайдан? нинди? ничек? кайчан?* сорауларына җавап бирә белү.
2. Исемнәрнең сораулары.
3. Исемнәрнең 1, 2, 3 нче затта берлектә тартым белән төрләнеше.
4. Хәзерге заман хикәя фигыльнең зат-сан белән төрләнеше.

5. Хәзерге заман хикәя фигыльнең юклык формасында зат-сан белән төрләнеше.
6. Үткән заман хикәя фигыль.
7. Сүзнең тамыры, кушымчасы.
8. Үткән заман хикәя фигыльнең зат-сан белән төрләнеше.
9. Сингармонизм законы.
10. 11дән 20гә кадәр саннар.
11. *Сабын белән юына* төзелмәсе.
12. Берлек һәм күплек сандагы исемнәрне төшем килешендә куллану.
13. Үткән заман хикәя фигыльнең юклык формасы.
14. О, ө хәрәфләрнең беренче ижеккә язылуы.
15. *Чонки* теркәгечен сөйләмдә куллану.
16. *Һәм* теркәгечен сөйләмдә куллану.
17. *Ә* теркәгечен сөйләмдә куллану.

Орфоэпик һәм орфографик минимум:

1. Татар алфавиты һәм аны өйрәнү, яттан белү.
2. Сузык авзлар.
3. Тартык авазлар.
4. Сүзләрне ижеккәргә бүлү.
5. Сүз басымы.
6. Аралашу өчен бирелгән темаларга караган сүзләрнең дәрәс әйтелешенә ирешү.
7. Исемнәрнең берлек, күплек сан формаларын аеру.
8. Жөмлә ахырында тыныш билгеләрен интонациягә бәйлә рәвештә кую.
9. Орфоэпик һәм орфографик күнекмәләрне камилләштерү.

Тыңлап аңлау:

- нормаль темп белән әйтелгәнне ишетү аша мәгънәне аңлау, аңлаган турында фикер йөртү, аралашуда куллана белү;
- сүзләрне, сүзтәзмәләрне, жөмләләрне, грамматик формаларны бер-берсеннән ишетү аша аера белү;
- жөмләләрне тыңлап, сүз санын билгеләү.

Диалогик сөйләм:

Дәрәслеккә бирелгән үрнәк диалогларны сәнгатьле итеп уку, сөйләү һәм охшаш диалоглар төзү; аралашу өчен бирелгән темалар буенча әңгәмә кору.

Уку:

- аңлап, дәрәс итеп уку;
- тексттагы тыныш билгеләренә карата тиешле пауза һәм интонацияләрне үтәү;
- өтерләр янындагы сүзләрне тиндәшлек, эндәшү интонацияләре белән уку;
- кечкенә күләмле шигырьләрне яттан сөйләү.

Язу:

- аерым жөмләләрне, кечкенә текстларны үзгәрешсез дәрәс итеп күчереп язу;

- матур язу күнегүләрә;
- бәйрәмнәр белән котлап, котлау кәгазьләрә язу;
- сүзлек диктанта язу.

Өлмәт интернат мәктәбендә 2 нче гомум белем бирү сыйныфында уку әлегә бүлекләр буенча укытыла:

1. Яңа уку елы белән! (8 сәг.)
2. Ел фасыллары. Көз.(9 сәг.)
3. Чисталык һәм сәламәтлек (2 сәг.)
4. Безнең гаилә (4 сәг.)
5. Кыш (5 сәг.)
6. Яз (2 сәг.)
7. Татарстан – туган җирем (2 сәг.)
8. Мин шәһәрдә һәм авылда (3 сәг.)
9. Кибеттә (2 сәг.)
10. Жәй (1 сәг.)

Мәгълүмат һәм белем бирү чыганакалары:

1. Дәрәслек: 2- сыйныф “Татар теле һәм уку китабы” Р.З.Хәйдәрова, Г.М. Әхмәтҗанова, Л.А.Гиниятуллина 2013 ел
2. Татар теле дәрәсләре.2 нче сыйныф. Рус телендә сөйләшүче балалар белән эшләүче укытучылар өчен кулланма. Р.З.Хәйдәрова, Мәгариф,2009 ел.
3. “Гомуми урта белем бирү мәктәпләренең 2 нче сыйныфында укучы рус телле балаларга татар теленнән контроль эшләр”, Р.З.Хәйдәрова, Яр Чаллы 2010 ел
4. З. Н. Хәбибуллина, К. Х. Фәйзрахманова. Татар теленнән мөстәкыйль эшләр. К.: “Мәгариф”, 2008 ел.
5. Р.Р. Нигъмәтуллина.Татарча да яхшы бел. Контроль тестлар һәм текстлар. К.: “Мәгариф”, 2006 ел.
6. Р. Р. Нигъмәтуллина. Татар теле өйрәнүчеләргә кагыйдәләр һәм мкүнегүләр. К.: “Мәгариф”, 2005 ел.
7. «Фән һәм мәктәп», «Мәгариф» журналлары, “Мәгърифәт”, “Ачык дәрәс” газеталары.

Дәрес с №	Дәрес темасы	Лексика	Укучыларның эшчәнлеге	Число План	Число Факт
1	С новым учебным годом! Яңа уку елы белән!	Исәнләшү, сабуллашу лексикасы. Уку язу әсбаплары исемнәре	Исемнәрнең I, II, III затта берлек санда тартым белән төрләнешен белү	7.09	
2	Первое сентября – большой праздник. Беренче сентябрь – зур бәйрәм. Мин – дәрестә.	1-дәрес лексикасы	Хәзерге заман хикәя фигурасының III зат юклык формасын белү	14.09	
3	О себе. Үзем турында.	хикәя, күнәгү, өтер, нокта	Исемнәрнең тартым белән төрләнешен аңлау	21.09	
4	Текст “В нашем классе”. Использование глагола изъявительного наклонения настоящего времени в тексте. “Безнең сыйныфта” тексты. Текстта хәзерге заман хикәя фигурасы.	3-4 дәресләр лексикасы; ялгау, тәнәфес, ача, яба	Текстның эчтәлеген белү	28.09	
5	Б.Рахмат “В школе”. Б.Рәхмәт.”Мәктәпкә”	юл, дәү, зур, икеле, белә, өйрәтә	Сәнгатьле итеп уку	05.10	
6	В школе большой праздник. Мәктәптә зур бәйрәм.	дәвам итә, тәржемә итә	Жөмләдә сүзләргә сорау куярга өйрәнү	12.10	
7	Какая бывает осень? Көз нинди була?	көз көне, төн кыска, озын, яфрак коела, жылы як, исә	ө, о хәрефләрнең дәрәҗәсе язылышын белү	19.10	
8	Текст “На базаре”. “Базарда” тексти.	сатып ала, эре, бай, түгәрәк	Кая? Кайда? Кайдан? сорауларына жавап бирү	26.10	

9	Овощной магазин. Яшелчә кибете.	яшелчә исемнәре	Яшелчә исемнәрен белү	09.11	
10	Песня Г.Гареева “Осень и дети”. Г.Гәрәева. “Көз һәм балалар” жыры.	алтын көз, суык, салкын	Жырны яттан белү	16.11	
11	Режим дня. Көндәлек режим язу.	кош, төзәт, йокла,яшә, уйна, аша, жырла, сөйлә	Сингармонизм законы белү	23.11	
12	Я умею говорить время. Мин вакытны әйтә беләм.	сәгать, дәрес әзерли, сәгать ничәдә, сәгать икедә,йокы	Сәгать икедә структурасын сөйләмдә куллану	30.11	
13	М.Джалиль “Часы”. Что я сегодня делал? М.Жәлил. “Сәгать”. Мин бүген нишләдем?	Алдагы дәреснең лексикасы. сәгать ничәдә, тор, кара, сикер, кайт, дәрес әзерлә	Шигырьне сәнгатьле итеп уку Үткән заман хикәя фигурасын зат-сан белән төрләнешен белү	7.12	
14	Рассказ “Алсу – аккуратная девочка”. “Алсу – пөхтә кыз” хикәясе.	тагын, сөртә, иртән, пөхтә, көндөз, йомшак	Сабын белән юына, щетка белән теш чистарта структураларын сөйләмдә куллану	14.12	

15	Рассказ “Умный мальчик”. Около врача. “Акыллы малай” хикэясе. Табиб янында.	акыллы, урын жыя дару, жылы сөт кирэк (-ме), температураны кара, авырта, үлчи	Хикэянең эчтәлеген белү 20-100гә кадәр саннарны белү	21.12	
16	А.Бикчантаева “Бабушка”. Ә.Бикчантаева. “Дәү энием.”	үстерә, озак, кадерле	Сәнгатьле итеп уку	28.12	
17	Ш.Маннур “Люблю”. Ш.Маннур.”Яратам”.	эне, бакча, өй, сеңел, иптәш	Берлек һәм күплек сандагы исемнәрне төшем килешендә куллану	11.01	
18	Рассказ “Мама готовит стол”. “Әни табын эзерли”хикэясе.	тоз, сөт, уң як, чәйнәк, шикәр, сул як, табын	Хикэяне сәнгатьле итеп уку	18.01	
19	Работа над текстом “Выходной день”. “Ял көне” тексты өстендә эш.	кичке аш, иртән, кич, ял көне, көндөз, кайчан?	Текстның эчтәлеген белү	25.01	
20	Рассказ “Зима идет”, “Мы помогаем птицам”. “Кыш килә” хикэясе. “Без кошларга булышабыз” хикэясе.	кыш айлары, бөтен, кала тукран, авыр, песнәк, ала карга	Хикэяне сәнгатьле итеп уку	01.02	

21	С.Сабилова “Песня Деда Мороза”. С.Сабилова. “Кыш бабай жыры”.	таныш дус, яңа ел, нарат, бәхет тели	Яңа елга котлау тексты язу	8.02	
22	Текст “Праздник ёлки”. “Чыршы бәйрәме” тексты.	чыршы бәйрәме, була, бию, өченче	Тәртип саннарын сөйләмдә куллану. Хикәяне сәнгатьле итеп уку	15.02	
23	Мы на гору идём. Рассказ “На каникулах”. Без тауга барабыз. “Каникулда” хикәясе.	кәшәкә таягы якын, әбәкле уены	Ә теркәгечен сөйләмдә куллану Үткән заман хикәя фигыльне сөйләмдә куллану. Хикәяне сәнгатьле итеп уку	22.02	
24	Рассказ “На горе”. “Тауда” хикәясе.	шатланды, кар бабай	Чөнки теркәгечен жөмлә эчендә куллану. <i>Һәм</i> теркәгечен сөйләмдә куллану. Хикәяне сәнгатьле итеп уку	1.03	
25	Рассказ “Весна”. “Яз” хикәясе.	ямьле, боз китә	Хикәяне сәнгатьле итеп уку	08.03	
26	8 Марта – праздник мам. 8 нче Март - эниләр бәйрәме.	8 нче Март бәйрәме, бүләк	8 нче Март бәйрәме белән котлау язу	15.03	
27	Рассказ “Родной край”. Где я живу? “Туган ягым” хикәясе. Мин кайда яшим?	аз, кыр, туган жир, Агыйдел, куе, Идел, поши	Хикәяне сәнгатьле итеп уку. Мин кайда яшим? сорауына җавап бирү	22.03	

28	А.Рашитов “Солнечная страна”. Ә.Рәшитов. “Кояшлы ил”.	район, шәһәр, шигырь	Сәнгатьле итеп уку	29.03	
29	Текст “Казанский гость”. “Казан кунагы” тексты.	башкала, Казан турында, кунак, ерак, монда, таныш	Текстның эчтәлеген белү	05.04	
30	Где я живу? Олег – воспитанный мальчик. Мин кайда яшим? Олег – тәрбияле малай.	Татарстан шәһәрләре исемнәре. рәхимле, урын	Татарстан шәһәрләре исемнәрен белү. Текстның эчтәлеген белү	12.04	
31	Текст “На дороге”. “Юлда” тексты.	тукталыш, туктый, юл аша, яна, саклый, елмая, ут	Хикәяне сәнгатьле итеп уку	19.04	
32	Моя одежда. В магазине одежды. Минем киёмнәрем. Киёмнәр кибетендә.	альяпкыч, түбәтәй, киём, киёмнәр кибете	Тема бенча лексиканы белү	26.04	

33	Рассказ “Красивая одежда”. Давай вместе играть. “В магазине”. “Матур киемнэр” хикэясе. Өйдө бергэ уйныйбыз. “Кибеттэ”	сатып ала, киеп карый, түли, сайлый кием –салым исеmnэре; арзан, кыйбат, сум, кирэк, килешэ тимэ, туган көнөң белән риза, риза түгел	Тема бенча лексиканы белү. Хикэяне сэнгатыле итеп уку	17.05	
----	---	--	---	-------	--

Эш программасына үзгэрешлэр кертү бите

[illegible]